

Załącznik nr 03 do Programu –
Dzielnicowy Mikroprogram
Rewitalizacji dla Dzielnicy
Mokotów

MIKROPROGRAM REWITALIZACJI DZIELNICY MOKOTÓW MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY

SPIS TREŚCI

Rozdział I	Wstęp.....	s. 1
Rozdział II	Cele rewitalizacji Dzielnicy Mokotów.....	s. 4
Rozdział III	Obszary rewitalizowane i ich uzasadnienie.....	s. 5
Rozdział IV	Opis oraz wnioski z konsultacji społecznych.....	s. 9
Rozdział V	Planowane do wykonania zadania w latach 2007 – 2013 wraz z ich opisem... ..	s.16
Rozdział VI	Plan finansowy wraz ze źródłami finansowania projektów.....	s.21
Rozdział VII	Wskaźniki produktów, rezultatów, oddziaływania dla Programu Rewitalizacji.....	s.23
Rozdział VIII	System okresowej aktualizacji.....	s.25
Rozdział IX	System wdrażania, okresowego monitorowania i oceny.....	s. 27
Rozdział X	Zakończenie.....	s.28

Załączniki:

Nr 1	Lista projektów do realizacji w ramach Mikroprogramu
Rewitalizacji Dzielnicy Mokotów/Obszar nr 1 Służewiec.
Nr 2	Uchwała Rady Dzielnicy Mokotów

ROZDZIAŁ I

WSTĘP

Niniejsze opracowanie zostało sporządzone w celu rozpoczęcia organizacji planowego i konsekwentnego wdrażania działań służących rewitalizacji zdegradowanych społecznie i ekonomicznie obszarów Dzielnicy Mokotów m. st. Warszawy. Kierunki prezentowanych działań zostały zaakceptowane przez Radę Dzielnicy Mokotów¹.

CHARAKTERYSTYKA DZIELNICY

Mokotów – jest największą Dzielnicą Warszawy o powierzchni 3 542 ha (35,4 km²), w której mieszka blisko 15 % mieszkańców Warszawy. To bardzo zróżnicowana Dzielnica, z jednej strony eleganckie osiedla willowe, nowe inwestycje (jak wybudowany Most Siekierski, Galeria Mokotów oraz liczne siedziby dużych firm), z drugiej, wielkie osiedla z kilkunastopiętrowymi blokami z wielkiej płyty. Na terenie Mokotowa zarejestrowanych jest prawie 37 000 podmiotów gospodarczych.

Na koniec 2005 roku w Dzielnicy Mokotów zameldowanych było **214 103** mieszkańców (27 455 - w wieku 0 – 17 lat, 131 656 – w wieku 18 – 60/65 lat, 54 992 w wieku pow. 60/65 lat).² Jest to starzejąca się Dzielnica, skoro 25% populacji Dzielnicy to osoby pow. 60/65 roku życia.³ Prognozy demograficzne⁴ przewidują, iż głównie wskutek ujemnego przyrostu naturalnego, ludność Mokotowa będzie stopniowo spadać i w 2015 roku wyniesie 200 315. Jednocześnie nastąpi wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (60+/65+) w stosunku do całej populacji (o ile nie zostaną zahamowane niekorzystne czynniki wpływające na spadek liczby ludności).

Co czwarty mieszkaniec powyżej 13 roku życia posiada wyższe wykształcenie, niemniej, co 5, co najwyżej zasadnicze zawodowe.⁵ W Dzielnicy Mokotów na dzień Spisu Powszechnego mieszkało 64 205 rodzin, z czego blisko

¹ Uchwała nr XLI/206/2005 Rady Dzielnicy Mokotów m. st. Warszawy z dnia 13 grudnia 2005 r. ws. włączenia Dzielnicy Mokotów/Obszar Służewiec do Lokalnego Uproszczonego Programu Rewitalizacji m. st. Warszawy dla Obszarów Miejskich i Powojaskowych na lata 2005 – 2013.

² Dane Biura Administracji i Spraw Obywatelskich Urzędu m.st. Warszawy.

³ 60 – wiek dla kobiet, 65 dla mężczyzn. Opracowano na podstawie wewnętrznej analizy „*Tendencje demograficzne – społeczne mieszkańców Mokotowa według Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r.*” – dostępnej w Wydziale Spraw Społecznych i Zdrowia dla Dzielnicy Mokotów.

⁴ Prognoza została opracowana przez ekspertów GUS-u, Rządowej Rady Ludnościowej i Komitetu Nauk Demograficznych PAN.

⁵ Dane z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2002 roku (Spis to jedyne źródło informacji na temat dokładniejszych danych społeczno – demograficznych na szczeblu lokalnym, w tym wypadku Dzielnicy).

9 000 rodzin to rodziny niepełne utrzymujące dzieci do 24 roku życia.⁶, w rodzinach tych wychowywało się blisko 12 000 dzieci.

Liczba osób niepełnosprawnych prawnie, tzn. posiadająca orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony, wyniosła 21 356, z czego tylko 12% pracowało.

Mokotów charakteryzuje się również wzrastającą liczbą osób bezrobotnych z 2 638 w 1999 roku do 7 168 bezrobotnych w XII 2004 i 6 632 na koniec 2005 r.⁷ Mieszka tutaj 11% bezrobotnych z całej Warszawy, tylko jedna Dzielnica (Praga Południe) miała na koniec 2005 roku więcej bezrobotnych niż Mokotów. „Mokotowskie bezrobocie” charakteryzuje się stopniowym wzrostem osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy (z 567 osób bezrobotnych w 1999 roku do 3 572 w XII 2005 r., co stanowiło aż 54% mokotowskich bezrobotnych); spadkiem osób uprawnionych do pobierania zasiłków (z 24% uprawnionych bezrobotnych w 1999 roku do jedynie 11% na koniec 2005 roku); wzrastającą liczbą osób młodych bezrobotnych w wieku 18 – 24 lata (z 388 bezrobotnych w 1999 roku do 708 młodych bezrobotnych na koniec 2005 roku).⁸

Jak pokazują dane, również z roku na rok wzrasta liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej, z 5 567 rodzin w 1999 roku do 6 799 rodzin na koniec 2004 roku (co oznacza wzrost wskaźnika rodzin korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców z 23,7 do 30,5).⁹

Ilość przestępstw odnotowanych przez policję spadła z 6678 w 2003 r. do 5093 w 2005 r. (wskaźnik przestępstw na 1000 mieszkańców spadł z 30 do 23,8).

Innym niepokojącym zjawiskiem jest sięganie przez mokotowską młodzież po środki psychoaktywne takie jak: alkohol, narkotyki, papierosy, leki uspakajające bez zalecenia lekarza. Badania Mokotowskie, przeprowadzane raz na 4 lata w mokotowskich szkołach przez Instytut Psychiatrii i Neurologii wśród pierwszych klas szkół ponadpodstawowych, pokazały, że **od 1984 do 2000 roku nastąpił znaczący wzrost w sięganiu po środki psychoaktywne przez młodzież**. Kolejna edycja badania przeprowadzona w 2004 r. wskazuje, że pomiędzy 2000 a 2004 r. nastąpiła pewna stabilizacja kontaktów młodzieży z substancjami psychoaktywnymi. I tak:

- spożywanie alkoholu wśród młodzieży mokotowskiej (picie w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem), wzrosło z 29,6 % badanej populacji w 1988 r. do 52,4% w 2000 r., i w 2004 r. wyniosło 49,4%;
- sięganie po narkotyki (choć raz w ostatnim roku) wzrosło z 2,2% w 1988 r. do 17,3% w 2000 r. i 17,4% w 2004 r.;
- palenie papierosów (choć raz w ostatnim roku) wzrosło z 21,4% w 1988 r. do 32,5% w 2000 r. i w 2004 r. wyniosło 26,4%;
- zażywanie leków uspakajających lub nasennych, bez zalecenia lekarza (choć raz w ostatnim roku) wzrosło z 12,7% badanej populacji w 1988 r. do 15,2% w 2000 r. i 15,3% w 2004 r.

Trzeba zaznaczyć, że widoczne zahamowanie trendu wzrostowego między 2000 r. i 2004 r. w sięganiu po narkotyki, czy nawet spadek picia alkoholu wśród młodzieży wynika z faktu, że chłopcy deklarują rzadsze sięganie po te środki, natomiast widoczny jest wzrost procentowy w sięganiu po alkohol i narkotyki wśród populacji dziewcząt, które częściej sięgają po nie niż chłopcy (również stosunkowo więcej dziewcząt pali niż chłopców).

⁶ Nie wliczono tu dzieci poniżej 24 roku życia posiadających własne źródło utrzymania.

⁷ Po raz pierwszy od 2 lat liczba bezrobotnych z Dzielnicy Mokotów spadła poniżej 7 tys., kolejne miesiące pokażą, czy jest to stała tendencja.

⁸ Opracowano na podstawie danych z Urzędu Pracy m.st. Warszawy.

⁹ Dane Ośrodka Pomocy Społecznej za 2005 r.

Badania z 2004 r. pokazały również, iż według relacji badanej młodzieży około 20 % spośród nich często doświadczyło przemocy na terenie szkoły, 15% często brało aktywny udział w przemocy wobec innych. Blisko połowa deklarowała, że w ciągu roku poprzedzającego badanie przynajmniej jeden raz dopuściło się jakiegoś zachowania sprzecznego z prawem (np. aktu fizycznej agresji wobec innych, kradzieży, wandalizmu). Prawie u 40% badanych wyszło, iż mają podwyższony poziom stresu psychicznego (najczęstsze objawy to: uczucie przygnębienia, poczucie stałego napięcia, problemy ze snem i nieradzenie sobie z trudnościami).

Jednocześnie Mokotów nadal nie posiada wystarczającej ilości placówek gospodarujących czas wolny młodzieży z grup ryzyka, czyli świetlic, klubów młodzieżowych.

Na terenie Mokotowa, terenie bardzo zróżnicowanym, wyraźnie można wyodrębnić kilka obszarów kryzysowych, które ze względu na wskaźniki bezrobocia, ubóstwa, trudnych warunków mieszkaniowych, poziomu przestępczości, wykształcenia, przedsiębiorczości mieszkańców oraz degradacji technicznej infrastruktury i budynków znacznie odbiegają od średniej dzielnicowej.

Te obszary to: Służewiec, Wierzbno i Sielce. W pierwszej kolejności do Mikroprogramu Rewitalizacji Dzielnicy Mokotów zostanie włączony Służewiec, następnie wyznaczony obszar Sielc i Wierzbna.

ROZDZIAŁ II

CELE REWITALIZACJI DZIELNICY MOKOTÓW

Najważniejsze cele rewitalizacji Dzielnicy to¹⁰:

- poprawa bezpieczeństwa,
- zmniejszenie bezrobocia,
- poprawa standardów zasobów mieszkaniowych,
- ożywienie społeczno-gospodarcze,
- uzyskanie ładu przestrzennego i estetyki Dzielnicy,
- przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości,
- zmniejszenie dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzennym obszaru,
- poprawa wizerunku i tożsamości lokalnej mieszkańców,
- zainicjowanie i wzmocnienie współpracy między różnymi podmiotami przy lokalnych działaniach społecznych,
- partycypacja społeczna - włączenie mieszkańców do procesu decyzyjnego,
- wsparcie konsultingowe i formalne społecznych grup inicjatywnych na rzecz inwestycji rewitalizacyjnych,
- wzrost ilości przedsięwzięć organizowanych w obszarze oddziaływania inwestycji,
- zwiększenie udziału społeczności lokalnej w życiu kulturalnym Dzielnicy.

¹⁰ Kolejność pierwszych trzech celów pokrywa się z wynikiem konsultacji społecznych.

Powyższe cele mieszczą się w celach strategicznych rewitalizacji Miasta Stołecznego Warszawy:

***Cel I.** Ożywienie społeczno – gospodarcze poprzez podniesienie jakości przestrzeni publicznej, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i estetyki.*

***Cel II.** Rozwój turystyki i kultury w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego.*

***Cel III.** Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawa możliwości komunikacyjnych wewnątrz osiedli.*

***Cel IV.** Integracja mieszkańców, zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.*

ROZDZIAŁ III

OBSZARY REWITALIZOWANE I ICH UZASADNIENIE

1. Charakterystyka Obszaru Nr 1. SŁUŻEWIEC (obszar ograniczony ulicami: Wilanowską, Puławską, Obrzeżną, Bokserską).

SŁUŻEWIEC często, w różnego rodzaju opracowaniach i statystykach, określany jest jako „Mokotowski Trójkąt Bermudzki”. W prowadzonych przez Policję badaniach na temat najniebezpieczniejszych miejsc w Warszawie, to właśnie Służewiec (okolice ul. Jadźwingów i Gotarda) został określony przez mieszkańców jako najniebezpieczniejsza część Mokotowa. O specyfice Służewca zdecydowała decyzja rządu z 1951 roku na mocy, której Służewiec miał zostać nowym ośrodkiem przemysłowym. Od tego momentu powstaje tu wiele zakładów przemysłowych, takich jak np. fabryka półprzewodników TEWA, fabryka kondensatorów ELWA, Zakłady Ceramiki Radiowej, fabryka dźwigów ZREMB, zakłady o profilu elektronicznym Unitra - Unima. Z konieczności zapewnienia pracownikom zakładów bazy mieszkaniowej zaczęły powstawać nowe osiedla – „fabryki domów”.

Wyznaczony do rewitalizacji obszar to 178 ha, czyli 5 procent powierzchni całej Dzielnicy (0,34 procent powierzchni Warszawy).

Większe zgrupowanie bloków znajduje się na terenie między ul. Obrzeżną, Puławską, Al. Wilanowską i Bokserską. W 2005 roku, na terenie Służewca (ograniczonego ww. ulicami) było zameldowanych **29 142** mieszkańców¹¹ (4 147 w wieku 0 – 17 lat, 17 741 w wieku 18 – 60/65 lat, 7 254 w wieku pow. 60/65 lat), co stanowiło blisko 14% populacji Mokotowa i 2% Warszawy.

Choć w ostatnich latach zrealizowano na tym terenie wiele inwestycji, jak np. budowa Galerii Mokotów, biurowców dużych firm zachodnich, to nie uległa poprawie sytuacja rodzin porobotniczych, których członkowie wielokrotnie utracili pracę po likwidacji działających tutaj zakładów przemysłowych i w skutek niewystarczającego wykształcenia nie znaleźli jej w nowopowstałych instytucjach. **Jest to więc obszar kryzysowy, o czym świadczy przede wszystkim:**

¹¹ Dane Biura Administracji i Spraw Obywatelskich Urzędu m. st. Warszawy.

- **wysoki poziom ubóstwa.** W 2005 roku z pomocy społecznej korzystało 936 osób. **Wskaźnik ilości osób korzystających z pomocy społecznej na tym obszarze na 1000 mieszkańców wyniósł 32,1; dla Warszawy jest to 30,8.** Według pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Mokotów wytypowany teren do rewitalizacji charakteryzuje się dużą ilością osób ubogich, słabo wykształconych, rodzin rozbitych, korzystających z pokolenia na pokolenie z pomocy opieki społecznej, a także wzrastającą liczbą młodzieży, która stykając się w swoich domach z alkoholem, przemocą, brakiem zainteresowania, chętnie sięga po używki.
- **niekorzystne trendy demograficzne – starzenie się społeczeństwa.** Na kryzysowym obszarze w 2005 roku mieszkało 7 254 osób w wieku poprodukcyjnym. **Wskaźnik starzenia się społeczeństwa na 1000 osób na obszarze kryzysowym wyniósł 248,9, podczas gdy dla Warszawy jest to 197,5** (mimo, że i tak w porównaniu z populacją Mokotowa jest tu stosunkowo więcej osób w wieku 0 – 17 lat.¹²).
- **liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym.** Na obszarze kryzysowym w 2005 roku było 268 osób bezrobotnych z niskim poziomem edukacji. **Wskaźnik ilości bezrobotnych z wykształceniem podstawowym na 1000 osób (bezrobotnych) na obszarze kryzysowym wyniósł 282,1, podczas gdy dla Warszawy jest to 280,9.**

Z wytypowanego obszaru, na koniec roku 2005 roku zarejestrowanych było 950 bezrobotnych. Oznacza to, że co 7 bezrobotny z Mokotowa jest właśnie stąd (stan taki utrzymuje się od 2002 roku)¹³. O ile na Mokotowie 5% osób w wieku produkcyjnym to osoby bezrobotne, to na Służewcu jest to odpowiednio 5,3%.

Obszar kryzysowy to także obszar na którym 7 150 osób mieszka w mieszkaniach komunalnych, których jest tutaj 2 850. Dla porównania na terenie całej Dzielnicy jest 16 224 mieszkań komunalnych, w których mieszka 40 000 osób.¹⁴, na terenie całej Warszawy jest 104 646 takich mieszkań. **Na terenie Służewca na 1000 mieszkańców jest 97,8 mieszkań komunalnych, a na terenie całej Dzielnicy jest to odpowiednio 75,8, dla Warszawy jest to 61,6 mieszkań** (blisko 25% mieszkańców Służewca mieszka w mieszkaniach komunalnych, podczas gdy w całej Dzielnicy jest to 18% ludności). Czas oczekiwania na mieszkanie komunalne wynosi 5 – 7 lat.

Według kuratorów (Kuratorzy IV Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotów), to właśnie obszar Służewca jest najtrudniejszy w ich pracy. W blokach z wielkiej płyty od lat nieremontowanych, przede wszystkim w budynkach przy ulicach: Śniardwy, Orzyckiej, Smoluchowskiego, Pieńkowskiego, Blacharskiej, Modzelewskiego, Gotarda, Jadźwingów, Rzymowskiego, mieszka po kilka rodzin objętych nadzorem kuratora sądowego. Nadzory te dotyczą spraw o ograniczenie władzy rodzicielskiej, przymusowego leczenia uzależnień oraz przestępstwa popełniane przez nieletnich. Liczba rodzin objętych kuratelą sądową wzrosła z 217 w 2002 r do 316 w 2005 r (odpowiednio dla całego Mokotowa jest to

¹² W Dzielnicy Mokotów osoby w wieku 0 – 17 lat stanowią 12,8%, natomiast na Służewcu jest to 14,2%.

¹³ Wcześniej danymi odnośnie bezrobocia na Służewcu nie dysponujemy. W opracowaniu oparto się również na analizie wewnętrznej „Stan Bezrobocia w Dzielnicy Mokotów” – dostępnej w Wydziale Spraw Społecznych i Zdrowia.

¹⁴ Dane ZGN oraz Wydziału Zasobów Lokalowych dla Dzielnicy Mokotów.

wzrost z 996 spraw do 1311 w 2005 r.). O ile w 2002 r. sprawy ze Służewca stanowiły 21,8% wszystkich spraw mokotowskich, to w 2005 r. było to już 24,1%. **W 2005 r. wskaźnik rodzin objętych kuratelą na 1000 mieszkańców na Służewcu wyniósł 10, 8, a na całym Mokotowie znacznie mniej – 6,1.**¹⁵

Nie dziwi więc fakt, że służby społeczne (kuratorzy, policja, Straż Miejska, pomoc społeczna) właśnie ten teren typowały jako obszar, na którym szczególnie występują zaniedbane dzieci i młodzież. Służewiec jest nie tylko terenem skupiającym większą ilość ubogich rodzin, objętych nadzorem kuratorów, w stosunku do innych części Warszawy oraz Mokotowa, ale także posiada uboższą infrastrukturę społeczną (jest tu mniej lub w ogóle nie ma np: poradni, miejsc gdzie w sposób twórczy można by spędzić wolny czas, ogródków jordanowskich itp.). Dużym mankamentem jest brak oferty dla dzieci i młodzieży. Istniejący Dom Kultury Kadr (w złym stanie technicznym) nie zaspakaja potrzeb. Większość podwórek na terenie blokowisk jest zdewastowanych. Brakuje oferty dla młodzieży w wieku gimnazjalnym i starszych (działające tutaj dwie świetlice socjoterapeutyczne kierują swoją ofertę przede wszystkim do dzieci ze szkół podstawowych). Nic więc dziwnego, że dzieci i młodzież spędzają chętnie czas w Galerii Mokotów (badania „Szybka Ocena i Reakcja”)¹⁶.

Powyższy teren jest zaniedbany zarówno pod względem infrastruktury społecznej, kulturalnej jak i sportowej. Brakuje tam również terenów zielonych, na których mogliby wypoczywać mieszkańcy. Stopień degradacji infrastruktury technicznej i budynków jest znaczący i wymaga szybkich działań. Drogi oraz ciągi pieszych również wymagają szybkich interwencji.

Reasumując, to właśnie wytypowany teren do rewitalizacji został określony przez mieszkańców, jako najniebezpieczniejsza część Mokotowa, wyróżnia się także tym, iż skupia na swym terenie rodziny porobotnicze, często słabo wykształcone, które pracowały w zlokalizowanych opodal zakładach przemysłowych.

Służewiec na tle Warszawy wyróżnia się wysokim poziomem ubóstwa, niepokojącym tempem starzenia się mieszkańców oraz wyższym wskaźnikiem bezrobotnych z wykształceniem podstawowym. To właśnie stąd pochodzi również co 7 mokotowski bezrobotny, prawie 22% rodzin mokotowskich objętych nadzorem kuratora sądowego (średnia roczna z 4 lat), blisko 25% tutejszych mieszkańców mieszka w mieszkaniach komunalnych. Przez służby społeczne m. in. kuratorów, pracowników socjalnych obszar ten jest uważany za szczególnie trudny poprzez skumulowanie tutaj ubogich, dysfunkcyjnych rodzin. Przewidziany obszar do rewitalizacji posiada również uboższą infrastrukturę społeczną (poradnie, organizacje pozarządowe itp.). Może mieć na to wpływ m. in. fakt, iż Służewiec, jako peryferyjna część Dzielnicy nie przyciąga na swój obszar ww. podmiotów, które wybierają lokalizacje w centrum Mokotowa.

Wychodząc tym zjawiskom naprzeciw, pragniemy pobudzić do działań społeczność lokalną, ułatwić zatrudnienie, pobudzić do działania na rzecz środowiska lokalnego. Miałoby to na celu zmniejszenia bezrobocia i patologii na tym terenie. Najważniejsze działania, jakie w pierwszej kolejności należałoby podjąć na tym terenie to przede wszystkim:

- Modernizacja i rozbudowa bazy sportowo – rekreacyjnej;

¹⁵ Wskaźnik został obliczony tylko na koniec 2005 r., ponieważ dane dot. ilości mieszkańców z terenu przewidzianego do rewitalizacji posiadamy tylko z końca 2005 r.

¹⁶ Badania dot. m.in. postaw dzieci i młodzieży wobec zagrożeń, ale także podejmowanych działań profilaktycznych przeprowadzone na Mokotowie w 2004 r.

- Modernizacja terenów zielonych;
- Uatrakcyjnienie bazy kulturalnej;
- Realizacja planowych projektów społecznych mających na celu: walkę z patologiami, bezrobociem, „zagospodarowanie czasu wolnego ludzi starszych”.

Planowane działania na tym terenie są kontynuacją działań już rozpoczętych. Na terenie Służewca funkcjonuje Świetlica Socjoterapeutyczna prowadzona przez Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Mokotów, staraniami władz Dzielnicy Urząd m. st. Warszawy rozpoczął prace zmierzające do modernizacji Przychodni Rejonowo – Specjalistycznej przy ul. Jadźwingów 9. Z budżetu m. st. Warszawy zostanie sfinansowana budowa basenu kąpielowego przy ul. Niegocińskiej 2.

Na terenie przewidzianym do rewitalizacji funkcjonują podmioty, które włączają się w różne działania społeczne realizowane przez samorząd. Do najważniejszych należą: Świetlica Socjoterapeutyczna przy Parafii Św. Maksymiliana Kolbego przy ul. Rzymowskiego 35; Warszawski Oddział Terenowy Krajowego Towarzystwa Autyzmu przy ul. Orzyckiej 27; Fundacja Multis Multum przy ul. Modzelewskiego 27. Na terenie tym prężnie działa Parafia Św. Maksymiliana Kolbego; Spółdzielnia Mieszkaniowa „Służewiec”. Z jednostek miejskich na Służewcu działa DK „Kadr”. Na Służewcu zarejestrowanych jest 50 wspólnot mieszkaniowych. Z wyżej wymienionych zasobów będzie można skorzystać przy realizacji poszczególnych projektów.

Podejmowane działania są zgodne z lokalną strategią rozwoju.

Rys. Nr 1. Planowany do rewitalizacji obszar na tle całej Dzielnicy.

Dzielnica Mokotów

ROZDZIAŁ IV

OPIS ORAZ WNIOSKI Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Konsultacje społeczne nad projektem Mikroprogramu Rewitalizacji Dzielnicy Mokotów (obszar Służewiec) na lata 2007 – 2013 zostały przeprowadzone w oparciu o dwa następujące narzędzia badawcze:

1. **ANKIETY.**
2. **SPOTKANIE INFORMACYJNE Z MIESZKAŃCAMI.**

W spotkaniach informacyjnych brali udział również przedstawiciele lokalnie działających organizacji pozarządowych, spółdzielni mieszkaniowych oraz wspólnot mieszkaniowych (*podmioty zostały wymienione na str. 9*).

Do informowania mieszkańców o kierunkach podejmowanych działań rewitalizacyjnych wykorzystano również lokalne media na łamach, których ukazywały się ogłoszenia oraz artykuły problemowe dot. rewitalizacji.

1. ANKIETY.

1.1 Sposób realizacji.

W dniach od 19 czerwca 2006 r. do 7 lipca 2006 r. mieszkańcy Dzielnicy Mokotów mogli wyrazić swoją opinię o Programie Rewitalizacji za pomocą ankiet. Dystrybucja ankiet wśród mieszkańców odbyła się poprzez:

- a) „Punkty konsultacyjne” , w których można było pobrać ankietę, a następnie wrzucić do urny. Powyższe punkty zostały zorganizowane w instytucjach publicznych z terenu przeznaczonego do rewitalizacji. „Punkty konsultacyjne” zostały zorganizowane w:
 - Urzędzie Dzielnicy Mokotów przy ul. Rakowieckiej 25/27,
 - Urzędzie Dzielnicy Mokotów przy ul. Wiśniowej 37,
 - Przychodni przy ul. Jadźwingów 9,
 - Przedszkolu nr 317 przy ul. Goszczyńskiego 11.
- b) Stronę internetową Dzielnicy Mokotów;
- c) Spółdzielnię Mieszkaniową „Służewiec”, która otrzymała ankietę do rozdania dla swoich mieszkańców, przedstawicieli komitetów blokowych;
- d) Wydział Zasobów Lokalowych dla Dzielnicy Mokotów, który rozdał ankietę wspólnotom mieszkaniowym z ww. obszaru;
- e) Drogę pocztową - w ten sposób ankietę otrzymali przedstawiciele organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, kuratorów z omawianego terenu.

W czasie trwania konsultacji społecznych rozesłano lub wyłożono **792 ankiety**. **Zwrócono natomiast 107 ankiet** (szczegóły w Tabeli Nr 1).

Tab. Nr 1. Liczba ankiet rozesłanych lub wyłożonych w trakcie trwania konsultacji społecznych oraz ilość ankiet zwróconych.

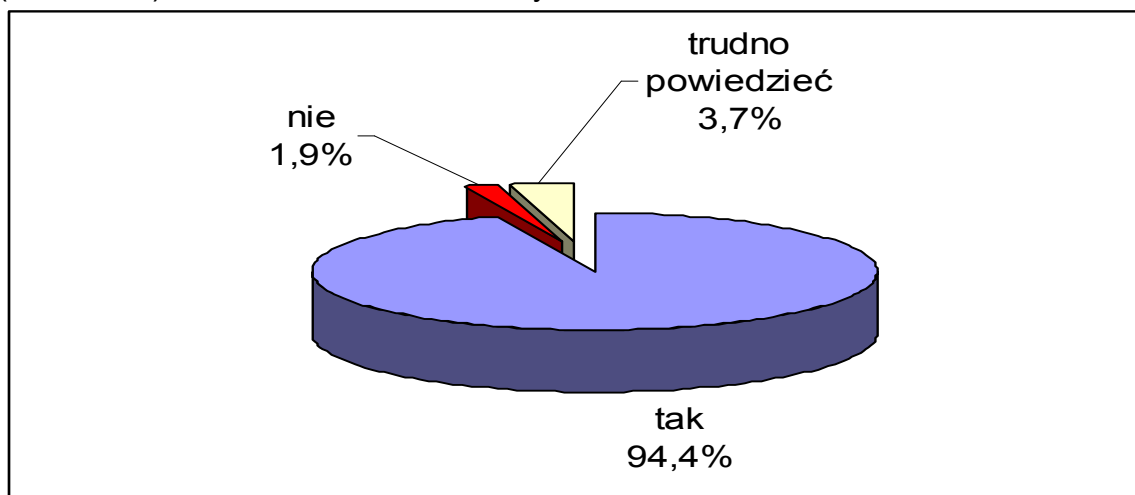
Miejsce konsultacji lub instytucja do której wysłano ankietę	Liczba ankiet rozesłanych lub wyłożonych	Ilość ankiet zwróconych
Urząd Dzielnicy Mokotów przy ul. Rakowieckiej 25/27, Wiśniowej 37 lub Internet	80	27
Przychodnia przy ul. Jadźwingów 9	200	15
Przedszkole nr 317	50	39
Spółdzielnia Mieszkaniowa 'Służewiec'	250	15
Wspólnoty mieszkaniowe z terenu przeznaczonego do rewitalizacji	200	5
Organizacje pozarządowe, parafie, placówki oświatowe z terenu przeznaczonego do rewitalizacji	12	6
OGÓŁEM	792	107

1.2 Analiza ankiet.

Z analizy 107 zwróconych ankiet wynika, iż ponad **80% respondentów mieszka na terenie wyznaczonym do rewitalizacji**. 15% ankiet zostało uzupełnionych przez osoby z poza terenu przeznaczonego do rewitalizacji. Większość z tych osób podkreślało, że zna teren przeznaczony do rewitalizacji, ponieważ tam pracuje/pracowała lub kiedyś mieszkała.

Wszystkie osoby stwierdziły, że należy rewitalizować Dzielnicę Mokotów, blisko 95% osób jest zdania, że obszar proponowany do rewitalizacji został wskazany właściwie (Wykres Nr 1).

Wykres Nr 1. Czy uważa Pani/Pan, że ww. obszar proponowany do rewitalizacji (Służewiec) został właściwie wskazany?

Zdaniem osób biorących udział w konsultacjach społecznych głównymi przyczynami z powodu, których obszar przeznaczony do rewitalizacji można uznać za zdegradowany/ kryzysowy są przede wszystkim (Wykres Nr 2):

- patologie społeczne - średnia liczba otrzymanych punktów wyniosła 4,64 (w skali od 1 do 7)¹⁷;
- przestępczość – 4,42;
- bezrobocie – 4,03.

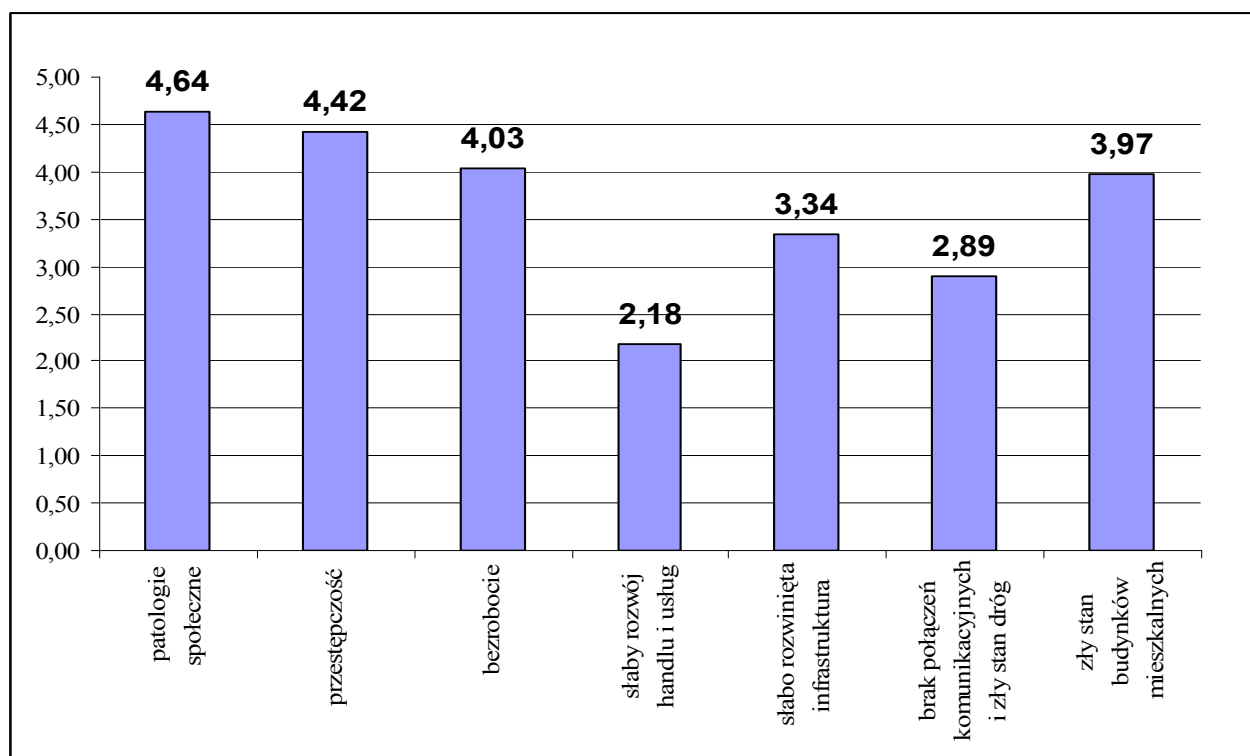
Na kolejnych miejscach znalazły się: zły stan budynków mieszkalnych oraz słabo rozwinięta infrastruktura.

Wykres Nr 2. Dlaczego Pani/Pana zdaniem ww. obszar można uznać za zdegradowany (kryzysowy)?¹⁸

(respondenci wpisywali cyfry od 1 do 7, gdzie 7 oznaczało najbardziej zdegradowany, a 1 oznacza w tym aspekcie najmniej zdegradowany).

¹⁷ Na wykresie podane są średnie ocen, które otrzymały poszczególne problemy. Zostały one obliczone w następujący sposób: zostały zsumowane punkty, które otrzymały poszczególne problemy, następnie suma ta została podzielona przez liczbę respondentów (czyli 107), co dało średnią liczbę punktów otrzymaną przez dany problem. Im wyższa średnia, tym ważniejszy problem.

¹⁸ Patrz przypis nr 17.

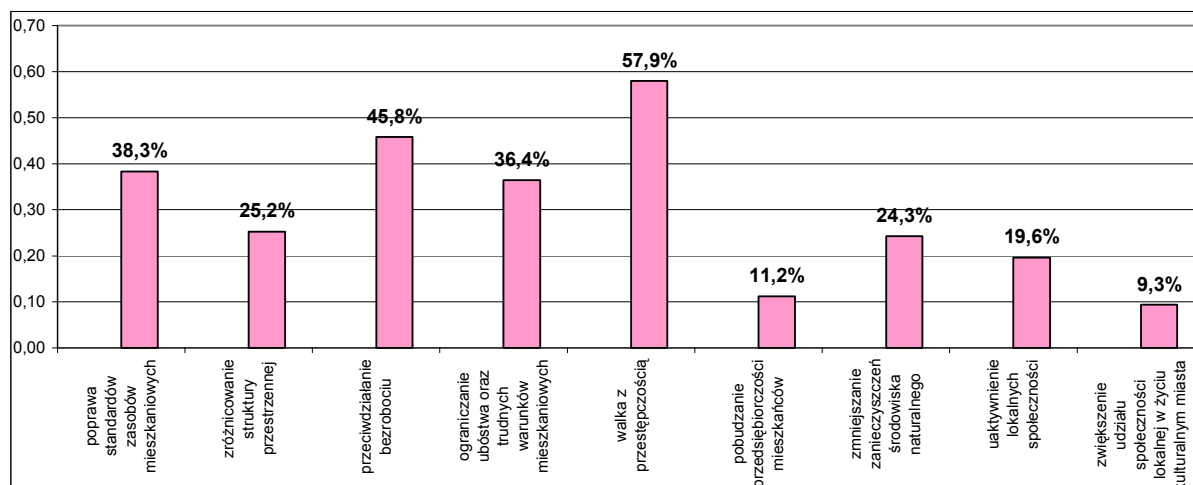

Kolejną kwestią o którą zostali zapytani respondenci była kwestia: jaki jest ich zdaniem najważniejszy cel rewitalizacji dla omawianego terenu (Wykres nr 3). Według badanych takim najważniejszym celem rewitalizacji jest przede wszystkim:

- **walka z przestępczością – tak wskazało 57,9% badanych;**
- **przeciwdziałanie bezrobociu – według 45,8% osób;**
- **poprawa standardów zasobów mieszkaniowych – według 38,3% badanych.**

Na kolejnym miejscu znalazł się cel: ograniczanie ubóstwa oraz trudnych warunków mieszkaniowych. Blisko 20% respondentów uznało, że do głównych celów rewitalizacji należy: uaktywnienie lokalnych społeczności, co zdaniem wielu respondentów, jest warunkiem koniecznym do rozwiązywania pozostałych problemów.

Wykres Nr 3. Który z głównych celów rewitalizacji jest najistotniejszy dla ww. obszaru?¹⁹

W kolejnym pytaniu respondenci wybierali projekt, który ich zdaniem jest najważniejszy (*Tabela Nr 2*). Badani mieli do oceny 6 projektów rewitalizacyjnych plus 2 towarzyszące, którym nadawali rangę od 1 do 8, gdzie 8 oznaczało ich zdaniem najważniejszy projekt, a 1 najmniej ważny. Za najważniejszy projekt został uznany projekt: „**Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Rzymowskiego 32 na potrzeby Centrum Integracji Mieszkańców**”, na drugim miejscu uplasował się projekt: „**Renowacja i modernizacja terenu w okolicach Szkoły Podstawowej Nr 271 przy ul. Niegocińskiej 2 wraz z dostosowaniem go do celów rekreacyjno – sportowych**”²⁰, na trzecim „**Program integracji społeczno - zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**”.

Tab. Nr 2. Który z projektów rewitalizacji Dzielnicy Mokotów/Obszar Służewiec jest Pani/Pana zdaniem najważniejszy i najbardziej odpowiada potrzebom mieszkańców tego obszaru?

NAZWA PROJEKTU	ZAKRES ZADANIA	Średnia liczba punktów
Projekt: „Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Rzymowskiego 32 na potrzeby Centrum Integracji Mieszkańców	Projekt zakłada utworzenie Centrum Integracji Mieszkańców, w którym będzie prowadzona działalność społeczna i kulturalna. W Centrum będą działały m.in.: Klub Pracy, Klub Młodzieżowy oraz Mokotowskie Rodzinne Centrum Rozwoju Umiejętności Życiowych.	5,53

¹⁹ Respondenci mogli wskazać maksymalnie 3 cele.

²⁰ Projekt ten otrzymał tylko o 3 punkt mniej niż projekt zwycięski.

Projekt: „Renowacja i modernizacja terenu w okolicach Szkoły Podstawowej Nr 271 przy ul. Niegocińskiej 2 wraz z dostosowaniem go do celów rekreacyjno – sportowych	Projekt przewiduje: ogrodzenie terenu rekreacyjno – sportowego wraz z renowacją zaplecza technicznego, odnowienie i modernizację obecnych obiektów sportowych, budowę nowych obiektów sportowych (m.in. basenu, hali sportowej), odtworzenie i uzupełnienie zieleni.	5,50
Program integracji społeczno - zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Głównym celem projektu jest aktywizacja zawodowa i społeczna grup zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez m.in. szkolenia, warsztaty, poradnictwo, wsparcie finansowe dla osób, które otworzą własną działalność gospodarczą, działania towarzyszące – np. zapewnienie opieki nad dziećmi.	4,90
Projekt: „Renowacja terenu w rejonie ulic: Niegocińskiej, Śniardwy, Orzyckiej – teren o powierzchni 1,98 ha poprzez stworzenie parku osiedlowego”.	Projekt przewiduje: pielęgnację istniejącej roślinności, budowę ciągów komunikacji pieszej lub rowerowej, budowę instalacji oświetleniowej lub ogrodzeń, budowę placów zabaw dla dzieci.	4,90
Projekt: „Renowacja terenu w rejonie ulic: Rzymowskiego, Modzelewskiego, Tarniny – o powierzchni ok. 6 ha przeznaczony do zagospodarowania w ramach Parku Dolina Służewska	Projekt przewiduje przebudowę istniejącego układu wodnego, pielęgnację roślinności, budowę ciągów komunikacji pieszej lub rowerowej, budowę instalacji oświetleniowej lub ogrodzeń, budowę placów zabaw dla dzieci, utworzenie obiektów sportowych typu boiska do badmintona, siatkówki, itp.	4,85
Projekt: „Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Orzyckiej 20 na potrzeby osób specjalnej troski”.	Projekt przewiduje rozbudowę budynku na cele Centrum, które będzie prowadzić programy skierowane do osób niepełnosprawnych.	4,07
Projekt towarzyszący: „Modernizacja budynku przy ul. Orzyckiej 25”	Projekt przewiduje remont budynku (m.in. wymiana instalacji gazowej, instalacji elektrycznej oraz c.o.) oraz zagospodarowanie terenu (w tym utworzenie ogrodzonego placu zabaw dla dzieci).	3,07
Projekt towarzyszący: „Modernizacja budynku przy ul. Irysowej 8”.	Projekt przewiduje remont budynku (m.in. remont dachu, wykonanie elewacji z ociepleniem, wymiana instalacji wodno – kanalizacyjnej) oraz zagospodarowanie terenu (w tym utworzenie placu zabaw dla dzieci).	2,90

Na końcu ankiety mieszkańcy mogli zgłaszać dodatkowe propozycje, sugestie. Najczęściej zgłaszane sugestie do programu rewitalizacji to (według ważności):

- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, która nie ma co ze sobą zrobić (np. poprzez tworzenie większej ilości świetlic, klubów młodzieżowych,

miejsz rekreacji, organizację bezpłatnych zajęć np. w Domu Kultury, szczególnie dla dzieci z ubogich rodzin, budowę placów zabaw - takich jak przy Szkole Podstawowej nr 191);

- poprawienie bezpieczeństwa (osoby skarżyły się na zakłócanie porządku np. przy skwerze Bartłomieja, małą ilość służb mundurowych);
- likwidację bazarku przy ul. Gotarda lub doprowadzenie go do „normalnego stanu”.

Inne zgłaszane sugestie to: objęcie różnymi działaniami zaniedbanych budynków m. in. przy ul. Modzelewskiego, Gotarda 10, poprawę funkcjonowania Przychodni przy ul. Jadźwingów, budowa nowych parkingów, ustawienie koszy na odchody psów, ustawienie kontenerów na śmieci, ustawienie większej ilości ławeczek przed blokami dla osób starszych, budowa szlaków rowerowych) m.in. w miejscu przecięcia się ul. Puławskiej z Potokiem Służewieckim), pomoc wspólnotom w pisaniu wniosków aplikacyjnych o środki z funduszy unijnych, wprowadzenie programu rewitalizacji na inne części Mokotowa – Sielce ora Służew nad Dolinką, przyjmowanie do robót przy projektach osób bezrobotnych (na przyuczenie do zawodu), budowa garbów zwalniających przy ul. Orzykiej 10, przywrócenie baseniku przy ul. Tuchlińskiej.

2. SPOTKANIE INFORMACYJNE Z MIESZKAŃCAMI.

Spotkanie odbyło się 18.05.2006 r. w Szkole Podstawowej nr 271 przy ul. Niegocińskiej 2. Uczestniczyło w nim ok. 85 osób.

Na początku spotkania, po rozdaniu przybyłym osobom materiałów na temat rewitalizacji, omówiono ogólne założenia dot. rewitalizacji: jaki został wyznaczony teren, czym się ten teren wyróżnia, omówione zostały poszczególne projekty, a także podkreślono, że organizacje pozarządowe, wspólnoty mieszkaniowe oraz spółdzielnie mieszkaniowe mogą również, w określonych przypadkach, same ubiegać się o fundusze. Przybyłym osobom został także podany adres mailowy do Dzielnicowego Koordynatora ds. Rewitalizacji, na który mogą zgłaszać swoje propozycje, uwagi. W spotkaniu wzięło udział 85 osób.

W spotkaniu z mieszkańcami padły następujące propozycje, sugestie:

- wybudowanie obiektów rekreacyjno – sportowych dla mieszkańców, ścieżek rowerowych. Zwrócono uwagę, że po wyremontowaniu placów zabaw dla dzieci powinny mieć one monitoring;
- zajęcie się problemem dużego hałasu – (m. in. przy ul. Rzymowskiego, Gotarda) np. poprzez zamontowanie ekranów lub wymianę okien;
- wypracowanie formy współpracy ze wspólnotami, by te mogły aktywniej uczestniczyć w projekcie.
- likwidacja bazaru przy ul. Gotarda, który obecnie jest w stanie fatalnym;
- wybudowanie dodatkowych parkingów np. podziemnych;
- zgłaszane projekty powinny dotyczyć działań korzystnych dla wszystkich mieszkańców typu np. Dom Kultury, basen, a nie projektów modernizujących poszczególne bloki;
- realizowanie większej ilości projektów na terenie Służewca Fort;

- lepsze oświetlenie Służewca, m. in. ulicy Blacharskiej.

Wspólnoty również pytały, jaka istnieje możliwość uzyskania funduszy na modernizację bloków? Czy jak wspólnota mieszkaniowa wzięła kredyt na remont, to może otrzymać refundację? Czy potrzebna jest dokumentacja techniczna przy występowaniu o fundusze? itp.

Podsumowanie

Konsultacje społeczne nad Programem Rewitalizacji dla Dzielnicy Mokotów pokazały, że mieszkańcy popierają ww. Program. Uważają, że wytypowany teren jest zdegradowany z powodu: patologii społecznych, przestępczości i bezrobocia. I to właśnie walkę z przestępczością oraz bezrobociem uważają za najważniejsze cele rewitalizacji. Nic więc dziwnego, że jako najważniejszy projekt został uznany projekt: „Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Rzymowskiego 32 na potrzeby Centrum Kulturalno – Społecznego”, który uwzględnia powstanie Klubu Młodzieżowego, następnie projekt: „Renowacja i modernizacja terenu w okolicach Szkoły Podstawowej Nr 271 przy ul. Niegocińskiej 2 wraz z dostosowaniem go do celów rekreacyjno – sportowych” oraz „Program integracji społeczno - zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”.

Z analizy dodatkowych uwag zgłaszanych przez mieszkańców wynika, że najważniejsze dla mieszkańców są trzy sprawy:

1. Zajęcie się dziećmi i młodzieżą poprzez stworzenie dla nich dodatkowych świetlic, klubów młodzieżowych, miejsc rekreacji, większej ilości bezpłatnych zajęć.
2. Poprawa bezpieczeństwa.
3. Likwidacja bazaru przy ul. Gotarda lub doprowadzenie go „normalnego stanu”.

Warto także zauważyć, że także wspólnoty wyrażały chęć uczestnictwa w programie rewitalizacji jednocześnie zgłaszając potrzebę konsultacji.

Można zauważyć, że mieszkańcy często zwracają uwagę na zły stan budynków z terenu Służewca oraz zły stan dróg, ale w wyborach celów rewitalizacji, konkretnych projektów wybierają cele i projekty społeczne skierowane do dzieci i młodzieży oraz walkę z bezrobociem i przestępczością.

ROZDZIAŁ V

PLANOWANE DO WYKONANIA ZADANIA W LATACH 2007 – 2013 WRAZ Z ICH OPISEM

Wykaz planowanych projektów rewitalizacyjnych do wykonania na terenie Obszaru nr 1. Służewiec.

1. Projekt: „ Program integracji społeczno – zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Dzielnicy Mokotów (obszar Służewiec Przemysłowy)”.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego – projekt będzie realizowany z wykorzystaniem rewitalizowanego budynku przy ul. Rzymowskiego 32.

Głównym celem projektu jest aktywizacja zawodowa i społeczna grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach projektu przewiduje się m.in. :

1. Działania mające na celu integrację społeczną, kształcące umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, prowadzące do zwiększenia samodzielności (szkolenia, warsztaty, poradnictwo).
2. Diagnozowanie potencjału zawodowego oraz możliwość jego rozwoju (warsztaty, poradnictwo psychologiczne i społeczne).
3. Szkolenia kierunkowe (np. kurs księgowości, kursy językowe, finansowanie studiów podyplomowych).
4. Wsparcie finansowe dla osób, które otworzą własną działalność gospodarczą.
5. Działania towarzyszące – np. zapewnienie opieki nad dziećmi.

Służewiec jest częścią Dzielnicy Mokotów, w której występuje najwyższe bezrobocie. W Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne, z wytypowanego obszaru, na koniec czerwca 2005 roku zarejestrowanych było **1040 osób, oznacza to, że co 7 bezrobotny z Mokotowa jest właśnie stąd.** Większość osób, to osoby długotrwale bezrobotne (powyżej 24 miesięcy). Bezrobocie dotyczy na tym terenie przede wszystkim ludzi młodych. Z bezrobociem wiążą się również inne patologie. Pomimo, że poziom bezrobocia wykazuje tendencje spadkowe, to na terenie Służewca mamy do czynienia z tzw. bezrobociem długotrwałym/dziedzicznym, z którym najtrudniej sobie poradzić.

2. Projekt: „Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Rzymowskiego 32 na potrzeby Centrum Integracji Mieszkańców”.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem projektu jest integracja kulturalna i społeczna mieszkańców Służewca i

utworzenie w ww. budynku tzw. Centrum Integracji Mieszkańców (CIM).

Projekt zakłada modernizację i rozbudowę budynku poprzez dobudowanie piętra.

W budynku zostaną utworzone m.in.:

- Klub Pracy;
- Mokotowskie Rodzinne Centrum Rozwoju Umiejętności Życiowych, którego celem wspieranie dążenie do samodzielności, czyli wykształcenie takich postaw i umiejętności, które pozwolą na podejmowanie decyzji i działań umożliwiających rozwiązywanie własnych problemów życiowych i podejmowanie aktywności na rzecz poprawy własnej sytuacji życiowej – Centrum będzie prowadzone przez Fundację Centrum Edukacji Liderkiej;
- Świetlica Socjoterapeutyczna oraz Klub Młodzieżowy;
- Miejsce spotkań o charakterze integracyjnym i kulturalnym dla mieszkańców.

CIM powinien być jednostką aktywnie uczestniczącą w życiu środowiska, do którego przynależy, powinien stwarzać możliwości twórczego rozwoju tym, którzy go potrzebują. Powinien realizować swoje projekty i propagować postawy aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Zintensyfikowanie tego typu działań jest konieczne i potrzebne mieszkańcom Mokotowa. Pożądane jest zintensyfikowanie działań skierowanych do osób (dzieci i młodzieży) zagrożonych wykluczeniem społecznym. Badania „Szybka Ocena i Reakcja” wskazują na celowość takich działań.

Realizacja projektu zapewni stworzenie nowych miejsc pracy.

3. Projekt: „Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Orzyckiej 20 na potrzeby osób specjalnej troski”.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem projektu jest integracja kulturalna i społeczna mieszkańców Służewca z osobami potrzebującymi specjalnej troski oraz stworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców Mokotowa w organizacjach niosących pomoc potrzebującym tego najbardziej.

Projekt zakłada modernizację i rozbudowę budynku poprzez dobudowanie piętra.

W budynku zostaną utworzone lokale, w których działalność powinna być skupiona na:

- wspieraniu i promocji osób niepełnosprawnych i specjalnej troski,
- integracji ludzi zdrowych i niepełnosprawnych,
- pobudzaniu twórczej aktywności wśród dzieci, młodzieży i dorosłych z różnym stopniem upośledzenia ruchowego i umysłowego.

„Centrum” takie powinno być jednostką aktywnie uczestniczącą w życiu środowiska, do którego przynależy, powinno stwarzać możliwości twórczego rozwoju tym, którzy go potrzebują, tym których potocznie nazywamy ludźmi bądź dziećmi specjalnej troski.

W miejscu tym realizowane będą programy społeczne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych z terenu Służewca, zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także ludzi specjalnej troski.

Część zadań realizowanych w Centrum zostanie powierzona organizacjom

pozarządowym. Obecnie jeden z lokali w budynku przy ul. Orzyckiej 20 zajmuje Warszawski Oddział Krajowego Towarzystwa Autyzmu. Po nadbudowie budynku powstałby kompleks skupiający organizacje zajmujące się osobami w potrzebie.

Jednym z zadań „Centrum” będzie pokazanie, iż troski i radości osób niepełnosprawnych są tak naprawdę takie same jak ludzi zdrowych.

Organizacje będą mogły podjąć wspólne działania dla dobra mieszkańców, aktywizować i skupiać wokół siebie dzieci i młodzież, co w znacznym stopniu powinno wpłynąć na zmniejszenie zagrożenia „patologiami” w tym rejonie.

Bezrobotni będą mieli szansę na znalezienie pracy w „Centrum”, a ich doświadczenie życiowe może okazać się nieocenione w wychowaniu zagrożonej wykluczeniem społecznym młodzieży.

Dzięki realizacji projektu powstaną nowe miejsca pracy.

Projekty okołorewitalizacyjne:

4. Projekt: „Renowacja i modernizacja terenu w otoczeniu Służewca, wraz z dostosowaniem go do celów rekreacyjno – sportowych” (tereny w okolicach SP Nr 271 przy ul. Niegocińskiej 2).

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Celem projektu jest dostosowanie przestrzeni publicznej do sportu i rekreacji, rozszerzenie jego funkcjonalności oraz poprawa estetyki terenu.

Projekt obejmuje renowację terenu przestrzeni publicznej usytuowanej w bezpośrednim sąsiedztwie Szkoły Podstawowej Nr 271 przy ul. Niegocińskiej 2 i wkomponowanie w nią infrastruktury sportowo – rekreacyjnej.

W ramach projektu przewiduje się: ogrodzenie terenu rekreacyjno – sportowego wraz z renowacją zaplecza technicznego, odnowienie i modernizację obecnych obiektów sportowych, wyposażenie terenu w urządzenia małej architektury rekreacyjnej, utworzenie boisk do siatkówki i koszykówki, odtworzenie i uzupełnienie zieleni, renowację istniejących obiektów – boiska piłkarskiego.

Rozbudowa poprzez naniesienie nowych obiektów sportowych m.in. małej hali sportowej, boisk do gier zespołowych (siatkówki, koszykówki i piłki nożnej).

Realizacja projektu pozwoli na uporządkowanie rejonu, poprawę estetyki otoczenia oraz lepsze dostosowanie terenu do celów sportowo – rekreacyjnych dla mieszkańców Mokotowa. Zwiększenie funkcjonalności obiektów wokół tego obszaru poprzez stworzenie możliwości aktywnego wypoczynku ułatwi mieszkańcom dostęp do obiektów sportowo – rekreacyjnych.

Założeniem projektu jest, aby nowopowstała infrastruktura służyła wszystkim mieszkańcom i była dostępna po zakończeniu zajęć w szkole oraz w weekendy.

Dzięki realizacji projektu powstaną nowe miejsca pracy.

5. Projekt: „Renowacja terenu w rejonie ulic: Niegocińskiej, Śniardwy, Orzyckiej” – teren o powierzchni 1,98 ha poprzez stworzenie parku osiedlowego.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Celem projektu jest odnowienie przestrzeni publicznej, poprawa estetyki otoczenia oraz stworzenie warunków do czynnego i biernego wypoczynku dla okolicznych mieszkańców .

Planowane do wykonania prace na ww. terenach powinny obejmować renowację terenów przestrzeni publicznej poprzez:

1. Pielęgnację lub przebudowę istniejącej roślinności.
2. Odtworzenie właściwej dla danego siedliska zieleni (drzewa, krzewy, byliny, trawniki).
3. Budowę ciągów komunikacji pieszej i/lub rowerowej w powiązaniu z planowanymi układami komunikacji rowerowej istniejącymi i przewidzianymi do realizacji poza wyznaczonym obszarem.
4. Budowę instalacji oświetleniowej i/lub ogrodzeń.
5. Stworzenie miejsc do biernej i czynnej rekreacji poprzez wyposażenie obiektów w urządzenia tzw. małej architektury oraz budową placów zabaw dla dzieci i/lub młodzieży z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

Obszar przeznaczony do rewitalizacji (tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej sąsiadującej bezpośrednio z terenami techniczno-produkcyjnymi) charakteryzuje się ubogą infrastrukturą rekreacyjno-wypoczynkową. Na obszarze nie występują parki miejskie. Spośród istniejących terenów zieleni większość nie spełnia swych funkcji i wymaga rewitalizacji.

Występująca na terenie roślinność jest w większości zdewastowana i wymaga przebudowy zarówno w zakresie ilościowym jak i jakościowym.

Realizacja projektu podniesie jakość przestrzeni publicznej.

6. Projekt: „Renowacja terenu w rejonie ulic: Rzymowskiego, Modzelewskiego, Tarniny – o powierzchni ok. 6 ha przeznaczony do zagospodarowania w ramach Parku Dolina Służewska (teren z „dzikimi” ogródkami działkowymi, teren o charakterze łąkowym z roślinnością spontaniczną oraz zbiornikiem wodnym Staw Służewiecki wymagającym rekultywacji)”.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska.

Celem projektu jest odnowienie przestrzeni publicznej, poprawa estetyki otoczenia oraz stworzenie warunków do czynnego i biernego wypoczynku dla okolicznych mieszkańców oraz naniesienie drobnej infrastruktury sportowej. Nadto przebudowa Stawu Służewieckiego poprzez retencjonowanie wody na przebiegu Potoku Służewieckiego ograniczy niebezpieczeństwo występowania potoku z brzegów oraz umożliwi np. uprawianie rekreacji wodnej.

Planowane do wykonania prace na ww. terenach powinny obejmować renowację terenów przestrzeni publicznej poprzez:

1. Przebudowę istniejącego układu wodnego oraz stworzenie możliwości retencjonowania wody w Stawie Służewieckim;
2. Pielęgnację i przebudowę istniejącej roślinności;
3. Odtworzenie właściwej dla danego siedliska zieleni (drzewa, krzewy, byliny, trawniki);

4. Budowę ciągów komunikacji pieszej i/lub rowerowej w powiązaniu z planowanymi układami komunikacji rowerowej istniejącymi i przewidzianymi do realizacji poza wyznaczonym obszarem;
5. Budowę instalacji oświetleniowej i/lub ogrodzeń;
6. Stworzenie miejsc do biernej i czynnej rekreacji poprzez wyposażenie obiektów w urządzenia tzw. małej architektury oraz budowę placów zabaw dla dzieci i/lub młodzieży z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
7. Naniesienie drobnej infrastruktury sportowej typu boiska do badmintonu, siatkówki, koszykówki, tenisa, piłki nożnej, małe ćwiczebne pole golfowe, itp.

Dzięki realizacji projektu powstaną nowe miejsca pracy.

Dzięki realizacji projektu powstaną nowe miejsca pracy.

7. Projekt: „Modernizacja budynku przy ul. Irysowej 8”.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy

Celem projektu jest porządkowanie starej tkanki urbanistycznej przestrzeni publicznej, poprawa estetyki otoczenia poprzez kompleksowy remont budynku przy ul. Irysowej 8.

Realizacja celu planowana jest poprzez wykonanie niżej wymienionych robót (po opracowaniu dokumentacji technicznej):

- remont dachu;
- częściowa wymiana stolarki okiennej;
- wymiana drzwi wejściowych do budynku;
- wykonanie elewacji z ociepleniem;
- wymiana instalacji wodno – kanalizacyjnej;
- wykonanie ogrodzenia wewnętrznego;
- modernizacja zagospodarowania terenu (w tym utworzenie placu zabaw dla dzieci).

Realizacja zamierzenia doprowadzi do uratowania substancji mieszkaniowej, będącej częścią charakterystycznej tkanki urbanistycznej zabudowy niskiej tego rejonu dzielnicy (enklawa zabudowy przedwojennej wchłonięta przez powojenne osiedle mieszkaniowe).

Stworzy to godne warunki zamieszkania oraz podniesie walory wizualne otoczenia, sprzyjać będzie i zapobiegać degradacji technicznej i społecznej tego rejonu miasta. Zostanie stworzone nowe i bezpieczne miejsce zabaw dla dzieci i wypoczynku dla osób dorosłych.

8. Projekt: „Modernizacja budynku przy ul. Orzyckiej 25”.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy

Celem projektu jest zwiększenie bezpieczeństwa najmłodszych mieszkańców Służewca oraz podniesienie jakości przestrzeni publicznej, zgodnie z zasadami ładu

przestrzennego i estetyki otoczenia poprzez kompleksowy remont budynku przy ul. Orzyckiej 25.

Realizacja celu planowana jest poprzez wykonanie niżej wymienionych robót (po opracowaniu dokumentacji technicznej):

- wymiana instalacji gazowej;
- wymiana instalacji elektrycznej;
- wymiana instalacji c.o.;
- modernizacja zagospodarowania terenu (w tym utworzenie ogrodzonego placu zabaw dla dzieci).

Realizacja zamierzenia stworzy godne warunki zamieszkania oraz podniesie walory wizualne otoczenia, sprzyjać będzie i zapobiegać degradacji technicznej i społecznej tego rejonu miasta. Zostanie stworzone nowe i bezpieczne miejsce zabaw dla dzieci w postaci ogrodzonego placu zabaw, którego odczuwany jest brak w tym rejonie Dzielnicy. Zapobiegnie to przesiadywaniu dzieci na pobliskiej stacji benzynowej, w pobliżu ruchliwej ulicy

ROZDZIAŁ VI

PLAN FINANSOWY WRAZ ZE ŹRÓDŁAMI FINANSOWANIA PROJEKTÓW

Realizacja poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych uzależniona jest od odpowiedniego montażu finansowego środków pochodzących z różnych źródeł. Bezwzględny priorytet w realizacji otrzymają projekty dofinansowane z funduszy strukturalnych, dotacji i innych środków zewnętrznych. Wskazane w Programie działania stanowią podstawę do konstruowania montażu finansowego i przygotowania aplikacji o wsparcie finansowe wskazanych projektów ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz programów wspólnotowych oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF).

Źródłami finansowania zadań będą:

- Fundusze strukturalne Unii Europejskiej,
- Budżet m. st. Warszawy,
- Gminny Fundusz Ochrony Środowiska (GFOŚ).

Fundusze strukturalne, których środki mogą być wykorzystane na zadania przedstawione w Programie dotyczą:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz
- Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Poniżej zostały przedstawione koszty całkowite projektów, objętych Programem według rodzajów beneficjentów oraz w rozbiciu na lata ich realizacji.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa (Dzielnica Mokotów)

L. P.	Nazwa Projekt	Podział na lata 2007 – 2013 w mln zł								Źródła finansowania
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013	
1	„ Program integracji społeczno – zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Dzielnicy Mokotów (obszar Służewiec Przemysłowy) ”.			0,5	0,3	0,4	0,3	0,3	1,8	EFS, budżet m. st. Warszawy
2	Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Rzymowskieg o 32 na potrzeby Centrum Integracji Mieszkańców			2,2	2,3	0,5			5,0	EFRR, EFS, budżet m. st. Warszawy
3	Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Orzyckiej 20 na potrzeby osób specjalnej troski.			1,3	1,28				2,58	EFRR, budżet m. st. Warszawy, EFS
SUMA				4,0	3,88	0,9	0,3	0,3	9,38	

ROZDZIAŁ VII

WSKAŹNIKI PRODUKTÓW, REZULTATÓW, ODDZIAŁYWANIA DLA PROGRAMU REWITALIZACJI

Realizacja projektów proponowanych w Programie będzie monitorowana na poziomie wskaźników: produktu, rezultatu i oddziaływania. Zgodnie z zapisami ZPORR poprzez powyższe wskaźniki rozumie się:

I. Produkt – bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami (długość drogi, zwiększona nośność mostu, przepustowość stacji uzdatniania wody, długość gazociągu, oddana do użytku powierzchnia itp.)

II. Rezultat – bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno – ekonomiczne uzyskany natychmiast po zakończeniu Projektu (skrócenie czasu dojazdu, zapewnienie dojazdu do x firm, zmniejszenie emisji lub zrzutu zanieczyszczeń, stworzenie x nowych miejsc pracy itp.)

III. Oddziaływanie – długofalowe konsekwencje zrealizowanego projektu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów (zmniejszenie liczby wypadków drogowych, zmiany strumienia ruchu pojazdów, poprawa poszczególnych parametrów stanu środowiska naturalnego, zmiana klasy czystości wód powierzchniowych, wzrost obrotów firm, które znajdują się w obszarze oddziaływania Projektu, przyrost lub utrzymanie miejsc pracy itp.).

Wskaźniki produktu powinny być sprawdzane okresowo - co najmniej raz na kwartał, wskaźniki rezultatu - corocznie lub po zakończeniu projektu, zaś wskaźniki oddziaływania weryfikowane będą corocznie lub po zakończeniu projektu, w ciągu kolejnych 5 lat.

I. Wskaźniki produktu

Liczba budynków poddanych renowacji

Powierzchnia zmodernizowanych terenów zielonych

Ilość obiektów zmodernizowanych, zaadoptowanych na cele sportowe, społeczne, kulturalne i edukacyjne

Powierzchnia obiektów zmodernizowanych, zaadoptowanych na cele sportowe, społeczne, kulturalne i edukacyjne

Powierzchnia budynków poddanych renowacji

Liczba budynków poddanych termo-renowacji

Liczba budynków poddanych remontowi/przebudowie infrastruktury technicznej

Liczba projektów walki z przestępczością i poprawy bezpieczeństwa mieszkańców

Liczba projektów przeciwdziałania bezrobociu

Powierzchnia usługowa w budynkach poddanych renowacji

Powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i sportowej

Powierzchnia terenów rewitalizowanych przeznaczonych na małą infrastrukturę

Powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym

Długość zmodernizowanych dróg na obszarach objętych rewitalizacją

Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej

Powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej

Powierzchnia usługowa na zrewitalizowanych terenach

II. Wskaźniki rezultatu

Liczba przestępstw w rewitalizowanym obszarze

Wskaźnik wykrywalności przestępstw

Liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie zrewitalizowanym

Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki

Liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami

Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych

Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej

Powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana

Liczba nowych przedsiębiorstw

Liczba nowych punktów usługowych na terenach zrewitalizowanych

III. Wskaźniki oddziaływania

Wskaźnik bezrobocia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych

Migracje z terenów poddanych rewitalizacji

Liczba mieszkańców na terenach zrewitalizowanych

Liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki

Stale miejsca pracy w obszarze kultury i turystyki

Wskaźnik wykształcenia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych

Liczba absolwentów szkół średnich na terenie zrewitalizowanym

Liczba utrzymanych miejsc pracy (w okresie 2 lat)

Liczba utrzymanych punktów usługowych (w okresie 2 lat)

Liczba osób uzależnionych o alkoholu

Liczba osób uzależnionych od narkotyków

ROZDZIAŁ VIII

SYSTEM OKRESOWEJ AKTUALIZACJI

Przygotowanie i realizacja Mikroprogramu Rewitalizacji Dzielnicy Mokotów m.st. Warszawy na lata 2007 – 2013 odbywa się z zachowaniem zasady partnerstwa.

W trakcie prac nad Programem Rewitalizacji, planowane kierunki działań oraz projekty były konsultowane ze środowiskiem partnerów społecznych zainteresowanych określonymi dziedzinami, m. in. w zakresie ładu przestrzennego, kultury, sportu, bezpieczeństwa, integracji mieszkańców.

Jednym z podstawowych elementów realizacji zasady partnerstwa był proces konsultacji społecznych mający miejsce w okresie czerwiec-lipiec 2006 r. prowadzony w formie spotkań, pisemnej wymiany informacji, ankiet, spotkania informacyjnego z mieszkańcami, jak również, dla przygotowanych projektów - w formie „konferencji” organizowanych podczas sesji Rady Dzielnicy Mokotów. Od grudnia 2005 r. prowadzono cyklicznie konsultacje z radnymi Dzielnicy Mokotów w ramach prac poszczególnych komisji problemowych.

Partnerzy społeczni i gospodarczy zidentyfikowani na etapie opracowania programu, będą włączeni w proces okresowej aktualizacji, programu. Do grupy tej należy zaliczyć w szczególności:

- a. radnych Dzielnicy;
- b. mieszkańców i przedstawicieli społeczności lokalnej;
- c. przedstawicieli przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie dzielnicy;
- d. przedstawicieli organizacji pozarządowych – stowarzyszeń prowadzących działalność społeczną, kulturalną i sportową;
- e. przedstawicieli instytucji i stowarzyszeń, których przedmiotem zainteresowania i działalności jest rozwój miasta i kształtowanie przestrzeni miejskiej;
- f. osoby i organizacje zaangażowane w działalność na rzecz historii miasta, kultury oraz turystyki;
- g. przedstawicieli świata kultury i sztuki;
- h. przedstawicieli służby zdrowia;
- i. przedstawicieli uczelni, szkół podstawowych i średnich, przedszkoli, centrów ustawicznego kształcenia oraz zakładów dokształcania, domów dziecka, ośrodków pomocy społecznej;
- j. przedstawicieli młodzieży i studentów;
- k. przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych;
- l. przedstawicieli powiatowego urzędu pracy;
- m. przedstawicieli organizacji zrzeszających właścicieli nieruchomości (np. wspólnoty mieszkaniowe, kamienice czynszowe itp.);

- n. przedstawicieli spółdzielni mieszkaniowych;
- o. przedstawicieli lokalnych mediów.

Aktualizacja w cyklu kwartalnym Programu – na poziomie operacyjnym

Celem powyższej aktualizacji Programu jest identyfikacja nowych projektów, które mogą być realizowane na obszarach objętych rewitalizacją. Konsultacje społeczne nowych przedsięwzięć, odbywać się będą w formie konferencji i ankiet dostępnych również za pośrednictwem internetu. Konferencje będą miały również charakter informacyjno-szkoleniowy. Ich zadaniem będzie przekazanie potencjalnym beneficjentom informacji dotyczących możliwości pozyskania dofinansowania ze środków unijnych, zasad sporządzania wniosków projektowych, zarówno dla inwestycji remontowych, modernizacyjnych i adaptacyjnych, jak i projektów o charakterze społecznym.

Będą one przeprowadzane do końca każdego kwartału. Dla konferencji zostanie wyłonione stałe przedstawicielstwo partnerów społeczno-gospodarczych.

Aktualizacja roczna – na poziomie strategicznym

Celem aktualizacji rocznej jest dokonywanie wyborów o charakterze strategicznym, wypracowanie wizji rozwoju procesów rewitalizacji z uwzględnieniem kolejnych obszarów miasta.

Ustalenie aktualnych potrzeb oraz priorytetów na poziomie Dzielnicy dotyczących typów projektów, które powinny być realizowane w pierwszej kolejności oraz wyboru nowych obszarów do rewitalizacji, na których miasto powinno koncentrować działania związane z rozwojem społeczno-gospodarczym.

Konsultacje będą przeprowadzone w formie konferencji – warsztatów branżowych skierowanych do ewentualnych przyszłych grup beneficjentów, a w tym głównie wspólnot mieszkaniowych, spółdzielni mieszkaniowych, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców. Do dyskusji o wyborach strategicznych, wyłonione zostanie stałe przedstawicielstwo spośród kluczowych, z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego Dzielnicy, grup – przedsiębiorców, instytucji i stowarzyszeń oraz młodzieży.

Aktualizacja roczna, następować będzie do końca czerwca każdego roku, co pozwoli w planowy sposób uwzględniać zmiany Programu w pracach nad budżetem miasta na kolejny rok oraz zmiany w Lokalnym Programie Rewitalizacji m. st. Warszawy.

ROZDZIAŁ IX

SYSTEM WDRAŻANIA, OKRESOWEGO MONITOROWANIA I OCENY

1. Mikroprogram Rewitalizacji Dzielnicy Mokotów m. st. Warszawy przyjmowany jest i aktualizowany na poziomie strategicznym uchwałą Rady Dzielnicy Mokotów m.st. Warszawy.
2. Na poziomie operacyjnym Program aktualizowany jest przez Zarząd Dzielnicy.
3. Dzielnicowy Koordynator ds. Rewitalizacji.
 - 3.1. Dzielnicowego Koordynatora ds. Rewitalizacji powołuje Prezydent m.st. Warszawy po zasięgnięciu opinii Zarządu Dzielnicy.
 - 3.2. Do zadań Dzielnicowego Koordynatora ds. Rewitalizacji należy:
 - koordynacja Programu na obszarze Dzielnicy,
 - przygotowanie niezbędnych informacji i dokumentów potrzebnych do sporządzania raportów okresowych oraz raportu końcowego z realizacji Programu,
 - współpraca z beneficjentami Programu,
 - współpraca z realizatorami projektów miejskich na obszarze Dzielnicy,
 - sporządzanie propozycji aktualizacji operacyjnej i strategicznej Programu,
 - monitorowanie realizacji Programu,
 - przedstawianie kwartalnych raportów z realizacji Programu Zarządowi Dzielnicy.
 - 3.3. Dzielnicowy Koordynator ds. Rewitalizacji wykonuje swoje zadania we współpracy z Pełnomocnikiem ds. Rewitalizacji m. st. Warszawy.
 - 3.4. Dzielnicowy Koordynator ds. Rewitalizacji wykonuje swoje zadania we współpracy z Dzielnicowym Zespołem ds. Rewitalizacji powoływanym przez Zarząd Dzielnicy.
4. Realizatorami projektów zapisanych w Programie, wykonywanych ze środków m.st. Warszawy będą:
 - w odniesieniu do zadań inwestycyjnych realizowanych w ramach programów wieloletnich – Dzielnica Mokotów m.st. Warszawy oraz jednostki organizacyjne, określane jako realizujące program lub koordynujące jego wykonanie.

Zgodnie z prawem unijnym beneficjent końcowy pomocy to podmiot, który jest stroną umowy zawieranej z Instytucją Pośredniczącą z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Beneficjent Końcowy jest odpowiedzialny za realizację Projektu, rozpisuje przetargi i zawiera kontrakty na realizację Projektu, ciążą na nim

obowiązki związane z monitorowaniem i cyklicznym sporządzaniem raportów monitoringowych z przebiegu wdrażania Projektu zgodnie z wytycznymi zawartymi w Programie.

ROZDZIAŁ X

ZAKOŃCZENIE

Przystąpienie Dzielnicy Mokotów do Lokalnego Programu Rewitalizacji m. st. Warszawy jest szansą na rozwój zaniedbanych, kryzysowych obszarów Dzielnicy. Zaprezentowane cele oraz projekty zyskały aprobatę mieszkańców Dzielnicy. Przedstawiciele różnych podmiotów wyrazili chęć współpracy przy ich realizacji.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych zostały zidentyfikowane nowe projekty, które na obecnym etapie nie zostały wpisane do Programu. Będą one proponowane przez tzw. beneficjentów zewnętrznych.

Realizacja Programu pozwoli zintegrować środowisko lokalne oraz w znacznym stopniu polepszyć warunki życia mieszkańców.

Mamy nadzieję, że podjęte działania nadadzą obszarom objętych Mikroprogramem Rewitalizacji Dzielnicy Mokotów nowe funkcje gospodarcze i społeczne.

Załącznik nr 1.

**Lista projektów przeznaczonych do rewitalizacji w ramach Mikroprogramu
Rewitalizacji Dzielnicy Mokotów/Obszar nr 1 Służewiec**

Projekt nr 1.

Tytuł projektu	Program integracji społeczno – zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Dzielnicy Mokotów (obszar Służewiec Przemysłowy).	
Cel projektu	Głównym celem projektu jest aktywizacja zawodowa i społeczna grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.	
Opis projektu	W ramach projektu przewiduje się m.in. : 1. Działania mające na celu integrację społeczną, kształcące umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, prowadzące do zwiększenia samodzielności (szkolenia, warsztaty, poradnictwo). 2. Diagnozowanie potencjału zawodowego oraz możliwość jego rozwoju (warsztaty, poradnictwo psychologiczne i społeczne). 3. Szkolenia kierunkowe (np. kurs księgowości, kursy językowe, finansowanie studiów podyplomowych). 4. Wsparcie finansowe dla osób, które otworzą własną działalność gospodarczą. 5. Działania towarzyszące – np. zapewnienie opieki nad dziećmi. <i>Projekt powiązany z projektem nr 2. Projekt będzie realizowany w Centrum Integracji Mieszkańców.</i>	
Uzasadnienie dla realizacji projektu	Służewiec jest częścią Dzielnicy Mokotów, w której występuje najwyższe bezrobocie. W Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne, z wytypowanego obszaru, na koniec czerwca 2005 roku zarejestrowanych było 1040 osób, oznacza to, że co 7 bezrobotny z Mokotowa jest właśnie stąd. Większość osób, to osoby długotrwale bezrobotne (powyżej 24 miesięcy). Bezrobocie dotyka na tym terenie przede wszystkim ludzi młodych. Z bezrobociem wiążą się również inne patologie, które na tym terenie mają są dziedziczne. Ogólny spadek bezrobocia, bez podjęcia interwencji nie wpłynie zasadniczo na zmianę sytuacji na Służewcu.	
Termin realizacji projektu	2009 – 2013	
Szacunkowa wartość projektu w rozbiciu na lata realizacji	styczeń 2009 – grudzień 2009 styczeń 2010 – grudzień 2013 Łączna wartość (szacunkowa)	- 500 000 zł - 1 300 000 zł - 1 800 000 zł

Stopień zaawansowania przygotowanej dokumentacji dla projektu	Przygotowana wstępna wersja projektu (wniosku).
--	---

Projekt nr 2.

Tytuł projektu	Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Rzymowskiego 32 na potrzeby Centrum Integracji Mieszkańców
Cel projektu	Celem projektu jest integracja kulturalna i społeczna mieszkańców Służewca i utworzenie w ww. budynku tzw. Centrum Integracji Mieszkańców (CIM).
Opis projektu	Projekt zakłada modernizację i rozbudowę budynku poprzez dobudowanie piętra. W budynku zostaną utworzone m.in.: • Klub Pracy; • Mokotowskie Rodzinne Centrum Rozwoju Umiejętności Życiowych, którego celem wspieranie dążenie do samodzielności, czyli wykształcenie takich postaw i umiejętności, które pozwolą na podejmowanie decyzji i działań umożliwiających rozwiązywanie własnych problemów życiowych i podejmowanie aktywności na rzecz poprawy własnej sytuacji życiowej – Centrum będzie prowadzone przez Fundację Centrum Edukacji Liderkiej; • Świetlica Socjoterapeutyczna oraz Klub Młodzieżowy; • Miejsce spotkań o charakterze integracyjnym i kulturalnym dla mieszkańców. CIM powinien być jednostką aktywnie uczestniczącą w życiu środowiska, do którego przynależy, powinien stwarzać możliwości twórczego rozwoju tym, którzy go potrzebują. Powinien realizować swoje projekty i propagować postawy aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Centrum takie powinno być jednostką aktywnie uczestniczącą w życiu środowiska, do którego przynależy, powinno stwarzać możliwości rozwoju tym, którzy go potrzebują.
Uzasadnienie dla realizacji projektu	Służewiec nie posiada ośrodka, którego celem jest integracja społeczna mieszkańców. Pożądane jest zintensyfikowanie działań skierowanych do osób (dzieci i młodzieży) zagrożonych wykluczeniem społecznym. Badania „Szybka Ocena i Reakcja” wskazują na celowość takich działań. Realizacja projektu doprowadzi m.in. do integracji mieszkańców w celu

	realizacji wspólnych zadań oraz doprowadzi do utworzenia nowych miejsc pracy.								
Termin realizacji projektu	2009 – 2011								
Szacunkowa wartość projektu w rozbiciu na lata realizacji	<table> <tr> <td>styczeń – grudzień 2009</td><td>- 2 200 000 zł</td></tr> <tr> <td>styczeń – grudzień 2010</td><td>- 2 300 000 zł</td></tr> <tr> <td>styczeń – grudzień 2011</td><td>- 500 000 zł</td></tr> <tr> <td>Łączna wartość (szacunkowa)</td><td>- 5 000 000 zł</td></tr> </table>	styczeń – grudzień 2009	- 2 200 000 zł	styczeń – grudzień 2010	- 2 300 000 zł	styczeń – grudzień 2011	- 500 000 zł	Łączna wartość (szacunkowa)	- 5 000 000 zł
styczeń – grudzień 2009	- 2 200 000 zł								
styczeń – grudzień 2010	- 2 300 000 zł								
styczeń – grudzień 2011	- 500 000 zł								
Łączna wartość (szacunkowa)	- 5 000 000 zł								
Stopień zaawansowania przygotowanej dokumentacji dla projektu	Kompletowanie dokumentacji (wstępny etap).								

Projekt nr 3.

Tytuł projektu	Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Orzyckiej 20 na potrzeby osób specjalnej troski.
Cel projektu	Celem projektu jest integracja kulturalna i społeczna mieszkańców Służewca z osobami potrzebującymi specjalnej troski oraz stworzenie nowych miejsc pracy dla mieszkańców Mokotowa w organizacjach niosących pomoc potrzebującym tego najbardziej.
Opis projektu	Projekt zakłada modernizację i rozbudowę budynku poprzez dobudowanie piętra. W budynku zostaną utworzone lokale, w których działalność powinna być skupiona na: • wspieraniu i promocji osób niepełnosprawnych i specjalnej troski, • integracji ludzi zdrowych i niepełnosprawnych, • pobudzaniu twórczej aktywności wśród dzieci, młodzieży i dorosłych z różnym stopniem upośledzenia ruchowego i umysłowego. „Centrum” takie powinno być jednostką aktywnie uczestniczącą w życiu środowiska, do którego przynależy, powinno stwarzać możliwości twórczego rozwoju tym, którzy go potrzebują, tym których potocznie nazywamy ludźmi bądź dziećmi specjalnej troski. W miejscu tym realizowane będą programy społeczne skierowane do

	dzieci, młodzieży i dorosłych z terenu Służewca, zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także ludzi specjalnej troski.						
Uzasadnienie dla realizacji projektu	Obecnie jeden z lokali w budynku przy ul. Orzyckiej 20 zajmuje Warszawski Oddział Krajowego Towarzystwa Autyzmu. Po nadbudowie budynku powstałby kompleks skupiający organizacje zajmujące się osobami w potrzebie. Jednym z zadań „Centrum” będzie pokazanie, iż troski i radości osób niepełnosprawnych są tak naprawdę takie same jak ludzi zdrowych. Organizacje będą mogły podjąć wspólne działania dla dobra mieszkańców, aktywizować i skupiać wokół siebie dzieci i młodzież, co w znacznym stopniu powinno wpłynąć na zmniejszenie zagrożenia „patologiami” w tym rejonie. Bezrobotni będą mieli szanse na znalezienie pracy w „Centrum”, a ich doświadczenie życiowe może okazać się nieocenione w wychowaniu zagrożonej wykluczeniem społecznym młodzieży.						
Termin realizacji projektu	2009 – 2010						
Szacunkowa wartość projektu w rozbiciu na lata realizacji	<table> <tr> <td>styczeń – grudzień 2009</td><td>- 1 300 000 zł</td></tr> <tr> <td>styczeń – grudzień 2010</td><td>- 1 280 000 zł</td></tr> <tr> <td>Łączna wartość (szacunkowa)</td><td>- 2 580 000 zł</td></tr> </table>	styczeń – grudzień 2009	- 1 300 000 zł	styczeń – grudzień 2010	- 1 280 000 zł	Łączna wartość (szacunkowa)	- 2 580 000 zł
styczeń – grudzień 2009	- 1 300 000 zł						
styczeń – grudzień 2010	- 1 280 000 zł						
Łączna wartość (szacunkowa)	- 2 580 000 zł						
Stopień zaawansowania przygotowanej dokumentacji dla projektu	Kompletowanie dokumentacji.						

Projekty okołorewitalizacyjne:

Projekt Nr 4: „Renowacja i modernizacja terenu w otoczeniu Służewca, wraz z dostosowaniem go do celów rekreacyjno – sportowych” (tereny w okolicach SP Nr 271 przy ul. Niegocińskiej 2).

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Celem projektu jest dostosowanie przestrzeni publicznej do sportu i rekreacji, rozszerzenie jego funkcjonalności oraz poprawa estetyki terenu.

Projekt obejmuje renowację terenu przestrzeni publicznej usytuowanej w bezpośrednim sąsiedztwie Szkoły Podstawowej Nr 271 przy ul. Niegocińskiej 2 i wkomponowanie w nią infrastruktury sportowo – rekreacyjnej.

W ramach projektu przewiduje się: ogrodzenie terenu rekreacyjno – sportowego wraz z renowacją zaplecza technicznego, odnowienie i modernizację obecnych obiektów sportowych, wyposażenie terenu w urządzenia małej architektury rekreacyjnej, utworzenie boisk do siatkówki i koszykówki, odtworzenie i uzupełnienie zieleni, renowację istniejących obiektów – boiska piłkarskiego.

Rozbudowa poprzez naniesienie nowych obiektów sportowych m.in. małej hali sportowej, boisk do gier zespołowych (siatkówki, koszykówki i piłki nożnej).

Realizacja projektu pozwoli na uporządkowanie rejonu, poprawę estetyki otoczenia oraz lepsze dostosowanie terenu do celów sportowo – rekreacyjnych dla mieszkańców Mokotowa. Zwiększenie funkcjonalności obiektów wokół tego obszaru poprzez stworzenie możliwości aktywnego wypoczynku ułatwi mieszkańcom dostęp do obiektów sportowo – rekreacyjnych.

Założeniem projektu jest, aby nowopowstała infrastruktura służyła wszystkim mieszkańcom i była dostępna po zakończeniu zajęć w szkole oraz w weekendy.

Dzięki realizacji projektu powstaną nowe miejsca pracy.

Projekt Nr 5: „Renowacja terenu w rejonie ulic: Niegocińskiej, Śniardwy, Orzyckiej” – teren o powierzchni 1,98 ha poprzez stworzenie parku osiedlowego.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Celem projektu jest odnowienie przestrzeni publicznej, poprawa estetyki otoczenia oraz stworzenie warunków do czynnego i biernego wypoczynku dla okolicznych mieszkańców .

Planowane do wykonania prace na ww. terenach powinny obejmować renowację terenów przestrzeni publicznej poprzez:

6. Pielęgnację lub przebudowę istniejącej roślinności.
7. Odtworzenie właściwej dla danego siedliska zieleni (drzewa, krzewy, byliny, trawniki).
8. Budowę ciągów komunikacji pieszej i/lub rowerowej w powiązaniu z planowanymi układami komunikacji rowerowej istniejącymi i przewidzianymi do realizacji poza wyznaczonym obszarem.
9. Budowę instalacji oświetleniowej i/lub ogrodzeń.
10. Stworzenie miejsc do biernej i czynnej rekreacji poprzez wyposażenie obiektów w urządzenia tzw. małej architektury oraz budowę placów zabaw dla dzieci i/lub młodzieży z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

Obszar przeznaczony do rewitalizacji (tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej sąsiadującej bezpośrednio z terenami techniczno-produkcyjnymi) charakteryzuje się ubogą infrastrukturą rekreacyjno-wypoczynkową. Na obszarze nie występują parki miejskie. Spośród istniejących terenów zieleni większość nie spełnia swych funkcji i wymaga rewitalizacji.

Występująca na terenie roślinność jest w większości zdewastowana i wymaga przebudowy zarówno w zakresie ilościowym jak i jakościowym.

Realizacja projektu podniesie jakość przestrzeni publicznej.

Projekt Nr 6: „Renowacja terenu w rejonie ulic: Rzymowskiego, Modzelewskiego, Tarniny – o powierzchni ok. 6 ha przeznaczony do zagospodarowania w ramach Parku Dolina Służewska (teren z „dzikimi” ogródkami działkowymi, teren o charakterze łąkowym z roślinnością spontaniczną oraz zbiornikiem wodnym Staw Służewiecki wymagającym rekultywacji)”.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska.

Celem projektu jest odnowienie przestrzeni publicznej, poprawa estetyki otoczenia oraz stworzenie warunków do czynnego i biernego wypoczynku dla okolicznych mieszkańców oraz naniesienie drobnej infrastruktury sportowej. Nadto przebudowa Stawu Służewieckiego poprzez retencjonowanie wody na przebiegu Potoku Służewieckiego ograniczy niebezpieczeństwo występowania potoku z brzegów oraz umożliwi np. uprawianie rekreacji wodnej.

Planowane do wykonania prace na ww. terenach powinny obejmować renowację terenów przestrzeni publicznej poprzez:

8. Przebudowę istniejącego układu wodnego oraz stworzenie możliwości retencjonowania wody w Stawie Służewieckim;
9. Pielęgnację i przebudowę istniejącej roślinności;
10. Odtworzenie właściwej dla danego siedliska zieleni (drzewa, krzewy, byliny, trawniki);
11. Budowę ciągów komunikacji pieszej i/lub rowerowej w powiązaniu z planowanymi układami komunikacji rowerowej istniejącymi i przewidzianymi do realizacji poza wyznaczonym obszarem;
12. Budowę instalacji oświetleniowej i/lub ogrodzeń;
13. Stworzenie miejsc do biernej i czynnej rekreacji poprzez wyposażenie obiektów w urządzenia tzw. małej architektury oraz budowę placów zabaw dla dzieci i/lub młodzieży z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
14. Naniesienie drobnej infrastruktury sportowej typu boiska do badmintona, siatkówki, koszykówki, tenisa, piłki nożnej, małe ćwiczebne pole golfowe, itp.

Dzięki realizacji projektu powstaną nowe miejsca pracy.

Dzięki realizacji projektu powstaną nowe miejsca pracy.

Projekt Nr 7: „Modernizacja budynku przy ul. Irsowej 8”.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy

Celem projektu jest porządkowanie starej tkanki urbanistycznej przestrzeni publicznej, poprawa estetyki otoczenia poprzez kompleksowy remont budynku przy ul. Irsowej 8.

Realizacja celu planowana jest poprzez wykonanie niżej wymienionych robót (po opracowaniu dokumentacji technicznej):

- remont dachu;
- częściowa wymiana stolarki okiennej;
- wymiana drzwi wejściowych do budynku;
- wykonanie elewacji z ociepleniem;
- wymiana instalacji wodno – kanalizacyjnej;
- wykonanie ogrodzenia wewnętrznego;
- modernizacja zagospodarowania terenu (w tym utworzenie placu zabaw dla dzieci).

Realizacja zamierzenia doprowadzi do uratowania substancji mieszkaniowej, będącej częścią charakterystycznej tkanki urbanistycznej zabudowy niskiej tego rejonu dzielnicy (enklawa zabudowy przedwojennej wchłonięta przez powojenne osiedle mieszkaniowe).

Stworzy to godne warunki zamieszkania oraz podniesie walory wizualne otoczenia, sprzyjać będzie i zapobiegać degradacji technicznej i społecznej tego rejonu miasta. Zostanie stworzone nowe i bezpieczne miejsce zabaw dla dzieci i wypoczynku dla osób dorosłych.

Projekt Nr 8: „Modernizacja budynku przy ul. Orzyckiej 25”.

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa.

Projekt partycypujący o środki z budżetu m. st. Warszawy

Celem projektu jest zwiększenie bezpieczeństwa najmłodszych mieszkańców Służewca oraz podniesienie jakości przestrzeni publicznej, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i estetyki otoczenia poprzez kompleksowy remont budynku przy ul. Orzyckiej 25.

Realizacja celu planowana jest poprzez wykonanie niżej wymienionych robót (po opracowaniu dokumentacji technicznej):

- wymiana instalacji gazowej;
- wymiana instalacji elektrycznej;
- wymiana instalacji c.o.;
- modernizacja zagospodarowania terenu (w tym utworzenie ogrodzonego placu zabaw dla dzieci).

Realizacja zamierzenia stworzy godne warunki zamieszkania oraz podniesie walory wizualne otoczenia, sprzyjać będzie i zapobiegać degradacji technicznej i społecznej tego rejonu miasta. Zostanie stworzone nowe i bezpieczne miejsce zabaw dla dzieci w postaci ogrodzonego placu zabaw, którego odczuwany jest brak w tym rejonie Dzielnicy. Zapobiegnie to przesiadywaniu dzieci na pobliskiej stacji benzynowej, w pobliżu ruchliwej ulicy